

Einführung	1*– 45*
I. Die Ausgabe	1*
1. Zur Geschichte der Ausgabe	1*
2. Die 28. Auflage	3*
2.1 Revision und Korrektur des kritischen Apparats der gesamten Edition	4*
2.2 Text und Apparat der Katholischen Briefe	5*
2.2.1 Der Text	6*
2.2.2 Bestimmung der ständigen Zeugen für die Katholischen Briefe	7*
2.2.3 Die frühen Übersetzungen	9*
II. Der Text der Ausgabe	9*
1. Zielsetzung und Methode	9*
2. Kritische Zeichen im Text	10*
III. Der kritische Apparat	11*
1. Aufbau und Sigla	11*
Kritische Zeichen	12*
Gliedernde Elemente des Apparats	13*
Die Darbietung von Varianten und Zeugen	13*
Weitere Abkürzungen im Apparat	16*
2. Die griechischen Zeugen	17*
Die ständigen Zeugen für die Evangelien	18*
Die ständigen und häufig zitierten Zeugen für die Apostelgeschichte	19*
Die ständigen und häufig zitierten Zeugen für die Paulusbriefe	20*
Die ständigen Zeugen für die Katholischen Briefe ...	22*
Die ständigen Zeugen für die Apokalypse	23*
3. Die alten Übersetzungen	23*
Die lateinischen Übersetzungen	24*
Die syrischen Übersetzungen	26*
Die koptischen Übersetzungen	30*
Die übrigen Übersetzungen	33*
4. Die Zitate bei den Kirchenvätern	35*
Sigelverzeichnis für die Kirchenväter	37*
IV. Die Beigaben am äußeren und inneren Rand	39*
1. Der Apparat am äußeren Rand	39*
2. Der Apparat am inneren Rand	42*

V. Die Appendices	43*
Appendix I: Codices Graeci et Latini	43*
Appendix II: Variæ lectiones minores	44*
Appendix III: Loci citati vel allegati	44*
Appendix IV: Signa et Abbreviationes	45*
Introduction	46*– 88*
I. The Edition	46*
1. History of the Edition	46*
2. The 28th Edition	48*
2.1 Revision and Correction of the Critical Apparatus of the Whole Edition	48*
2.2 Text and Apparatus of the Catholic Letters	50*
2.2.1 The Text	50*
2.2.2 Defining the Consistently Cited Witnesses for the Catholic Letters	52*
2.2.3 The Early Versions	53*
II. The Text of the Edition	54*
1. Goals and Methods	54*
2. Critical Signs Used in the Text	54*
III. The Critical Apparatus	55*
1. Structure and Critical Signs	55*
Critical Signs	56*
Organization of the Apparatus	57*
Presentation of Variant Readings and Witnesses	58*
Other Abbreviations in the Apparatus	60*
2. The Greek Witnesses	61*
Consistently Cited Witnesses in the Gospels	62*
Consistently and Frequently Cited Witnesses in Acts	63*
Consistently and Frequently Cited Witnesses in the Pauline Letters	63*
Consistently Cited Witnesses in the Catholic Letters	65*
Consistently Cited Witnesses in Revelation	66*
3. The Early Versions	67*
Latin Versions	68*
Syriac Versions	70*
Coptic Versions	73*
Other Versions	76*

4. The Church Fathers	78*
Abbreviations for the Church Fathers	80*
IV. Notes in the Outer and Inner Margins	82*
1. The Apparatus in the Outer Margin	82*
2. The Apparatus in the Inner Margin	85*
V. The Appendices	86*
Appendix I: Codices Graeci et Latini	86*
Appendix II: Variæ lectiones minores	87*
Appendix III: Loci citati vel allegati	87*
Appendix IV: Signa et Abbreviationes	88*
Eusebii epistula ad Carpianum et Canones I–IX	89*

VORWORT

Die vorliegende 28. Auflage des *Novum Testamentum Graece* ist einerseits eine grundlegende Revision der 27. Auflage und bleibt in vielem der vorhergehenden Auflage verpflichtet. Andererseits aber stellt sie, zumindest was die Katholischen Briefe angeht, eine grundsätzliche Neukonzeption dar. In diesem Teil des Neuen Testaments liegt die *Editio Critica Maior* (ECM) bereits vor. Sie markiert einen neuen Stand der wissenschaftlichen Erforschung des Textes des griechischen Neuen Testaments und bietet eine auf dieser Basis erstellte Neukonstitution des Textes. Diese neuen Erkenntnisse mussten in die Neuauflage der vorliegenden Handausgabe einfließen. Daher ist in den Katholischen Briefen sowohl der Text der Großen Ausgabe übernommen als auch der Apparat grundlegend auf ihrer Basis neu konstruiert worden. Ist die Neuauflage des Nestle-Aland hier tatsächlich die auf der Großen Ausgabe basierende *Editio minor*, so muss für die übrigen neutestamentlichen Schriften mit der Neukonstitution des Textes so lange gewartet werden, bis mit dem Fortschreiten der Arbeit an der ECM die dafür nötigen Materialien und Erkenntnisse vorliegen. Die sich daraus ergebende relative Uneinheitlichkeit der 28. Auflage ist unvermeidlich, will man die neuen Erkenntnisse aus der Arbeit an der ECM in die Handausgaben einfließen lassen, obwohl solche nur für einen Teilbereich des Neuen Testaments vorliegen.

Diese zweigleisige Revision wurde unter der Leitung von Barbara Aland begonnen. Viele Grundentscheidungen sind noch unter ihrer Ägide getroffen und vom gegenwärtigen Direktor des Instituts für Neutestamentliche Textforschung übernommen, weiterentwickelt und vorangetrieben worden. Eine solche Arbeit kann in der Gegenwart nur noch ein Gemeinschaftswerk vieler fachkundiger Mitarbeiter und Mitarbeiterinnen unter Leitung eines Hauptverantwortlichen sein, der aber in all seinen Entscheidungen auf die Beratung und Unterstützung seines Expertenteams angewiesen bleibt. Die Revisionsarbeit muss dabei von einem Team wissenschaftlich arbeitender und miteinander auf Augenhöhe kooperierender Fachleute getragen werden. Zu diesem Team gehörten Luc Herren, Marie-Luise Lakmann, Beate von Tschischwitz und Klaus Wachtel. Der großen Rolle, die sie bei der Durchführung der Revision gespielt haben, entspricht es, dass sie auf der Impressumseite namentlich genannt werden.

Darüber hinaus hat eine Vielzahl von studentischen und wissenschaftlichen Hilfskräften zur Revision des Apparats beigetragen. Stell-

vertretend seien hier Sabine Reinberg, Nicola Seliger und Sandra Sternke genannt, die den größeren Teil dieser Arbeit übernommen haben.

Eine gründliche Durchsicht des Verweisstellenapparats lag in den Händen von Joachim Lange (Synoptische Evangelien und Katholische Briefe), Martin Meiser (Johannesevangelium und Offenbarung) und Florian Voss (Apostelgeschichte und Paulinische Briefe). Wolfgang Richter hat mit großer Sorgfalt die mühevoll erste Korrektur gelesen. Die Überprüfung der lateinischen, koptischen und syrischen Notierungen, vor allem im Bereich der Katholischen Briefe, wurde von Georg Gäbel, Siegfried Richter und Andreas Juckel durchgeführt. Hans Förster vom Institut für Alttestamentliche Wissenschaft und Biblische Archäologie der Universität Wien hat als ein Parergon seines Forschungsprojekts „Coptic John“ eine gründliche Durchsicht der Notierung der koptischen Versionen im Apparat zum Johannesevangelium beigetragen. Nikolai Kiel hat die Verzeichnung der patristischen Zitate, vornehmlich im Bereich der Katholischen Briefe, übernommen. Klaus Wachtel und Simon Crisp haben Vorwort und Einleitung ins Englische übertragen.

Ihnen allen sei auf das Herzlichste gedankt.

Schließlich sei betont, dass diese Ausgabe ohne das finanzielle und technische Engagement der Deutschen Bibelgesellschaft nicht hätte realisiert werden können. Darüber hinaus hat Florian Voss als verantwortlicher Lektor die Arbeit des Instituts für Neutestamentliche Textforschung an der vorliegenden Ausgabe in allen Phasen mit großer Kompetenz und Sorgfalt begleitet.

Münster/W., 12. April 2012

Holger Strutwolf

FOREWORD

This 28th edition of the *Novum Testamentum Graece* is, on the one hand, a thoroughgoing revision of the 27th edition and remains closely related to it in many respects. On the other hand, the new edition presents a fundamentally new conception, at least with respect to the Catholic Letters, because for this part of the New Testament the *Editio Critica Maior* (ECM) is already available. The ECM represents a new level of scientific research on the text of the Greek New Testament and offers a text newly established on this basis. New insights and results had to be incorporated into the present hand edition. For this reason the text of the Catholic Letters was taken over from the ECM and the apparatus was reconstructed on its basis. For the Catholic Letters the Nestle-Aland in fact relates to the ECM as the *editio minor*. The text of the remaining New Testament writings will remain unchanged until progress with the ECM provides the material and knowledge needed for a sustainable revision. A certain inconsistency in the 28th edition could not be avoided. This is due to the wish to transfer achievements made in the context of the ECM to the hand editions, although these new achievements are available at the present time for a part of the New Testament only.

This dual revision began under the guidance of Barbara Aland. Many fundamental decisions were made under her aegis and then adopted, developed and promoted by the present director of the Institute for New Testament Textual Research. Nowadays such work cannot be carried out unless it is the common project of many experts headed by a general editor who in all his decisions will remain dependent on consultancy and support from team members. This team included Luc Herren, Marie-Luise Lakmann, Beate von Tschischwitz and Klaus Wachtel. Due to the important part they played in carrying out the revision their names are mentioned on the imprint page.

In addition, many students and postgraduate colleagues contributed to the revision of the apparatus. Sabine Reinberg, Nicola Seliger and Sandra Sternke, who undertook the bulk of this work, deserve particular mention.

A thorough revision of the marginal apparatus of references was made by Joachim Lange (Synoptic Gospels and Catholic Letters), Martin Meiser (Gospel of John and Revelation) and Florian Voss (Acts and Pauline Letters). Wolfgang Richter carried out the painstaking first proofreading with great care. A revision of the citations

from the Latin, Coptic and Syriac versions, particularly for the Catholic Letters, was made by Georg Gäbel, Siegfried Richter and Andreas Juckel. Hans Förster of the Institute for Old Testament Scholarship and Biblical Archaeology at the University of Vienna contributed, as a by-product of his research project “Coptic John”, a thorough revision of the citations of the Coptic versions in John. Nikolai Kiel checked the patristic citations, particularly for the Catholic Letters. Klaus Wachtel and Simon Crisp translated the preface and the introduction into English.

Sincere gratitude is due to all of them.

Finally, it must be emphasised that this edition could not have been provided without financial and technical support from the German Bible Society. Florian Voss, as responsible editor, accompanied the work done at the Institute for New Testament Textual Research for the present edition through all its stages with great competence and care.

Münster/W., April 12, 2012

Holger Strutwolf

Act 10,37s H 2,3· 14s;
8,35; 10,29; 13,10; 14,9;
16,15· 11; 3,11 5,7; 9,7;
14,61; 15,39
2-4: Mt 3,1-3 L 3,3-6
9,13; 14,21
2b: Mt 11,10 L 7,27 Ex
23,20 Mt 3,1 J 3,28 |
Is 40,3 Θ J 1,23

5s: Mt 3,4-6

Zch 13,4 L 7,25p 2Rg
1,8
Lv 11,21s
1Sm 14,25 Ps 81,17

1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ [υἱοῦ θεοῦ]. 1
II
2 Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἠσαΐα τῷ προφήτῃ·
ιδού τῷ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ
προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου τῷ·
3 φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· 2
I
ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ, τ
4 ἐγένετο Ἰωάννης [ὁ] βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κη- 3
VI
ρῦσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν. **5** καὶ
ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ
Ἱεροσολυμίται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν τῷ
Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
6 καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ
ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ καὶ ἐσθίων
ἄκριδας καὶ μέλι ἄγριον.

Inscriptio: ‘εὐαγγελιον κατα Μαρκον A D K L W Γ Δ Θ f¹³ 1. 28. 33. 565. 700. 892. 1241. 1424. 2542 ℳ lat † το κατα Μαρκον αγιον ευαγγελιον 209. 579 (vg^{cl}) † – ✱* B* † txt ✱¹ B¹

¶ **1,1** ‘ιου του θεου (κυριου 1241) A K P Δ f^{1.13} 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542. / 844 ℳ † – ✱* Θ 28. / 2211 sa^{ms}; Or (et om. Ιησου Χριστου Ir Eriph) † txt ✱¹ B D L W Γ latt sy co; Ir^{lat} • **2** 2-4 D Θ f¹ 700. / 844. / 2211; Ir Or^{pt} Eriph † τοις προφηταις A K P W Γ f¹³ 28. 579. 1424. 2542 ℳ vg^{ms} sy^h (bo^{ms}); Ir^{lat} † txt ✱ B L Δ 33. 565. 892. 1241 sy^p.hmg co; Or^{pt} | τῷ εγω ✱ A K L P W Γ Δ f^{1.13} 28c. 33. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542. / 844 ℳ vg^{cl} sy^h sa^{ms} bo^{ms}; Or Eus † txt B D Θ 28*. 565. / 2211 lat co; Ir^{lat} | τ (Mt 11,10) εμπροσθεν σου A Γ Δ f^{1.13} 28. 33. 565. 579. 700c. 892. 1241. 1424. 2542. / 844 ℳ f ff² 1 vg^{cl} sy^h sa^{ms} bo^{pt}; Eus † txt ✱ B D K L P W Θ 700*. / 2211 lat sy^p sa^{ms} bo^{pt}; Ir^{lat} • **3** τ του θεου υμων D (it) sy^{hmg} | τ (L 3,5s) add. Is 40,4-8 W (c) • **4** 1-5 B 33 bo^{ms} † 2-5 892 † 2-6 A K P W Γ f^{1.13} 565. 579. 1241. 1424. 2542. / 844 ℳ sy^h sa? † 3-5 2 6 (D Θ 28). 700. / 2211 lat sy^p † txt ✱ L Δ bo • **5** 3-6 I 2 A K P Γ Δ f^{1.13} 579. 1424 ℳ (sy^h) † εν τω (-D*) Ιορδανη υπ αυτου D*¹ W Θ 700. 2542. / 2211 a † εις τον Ιορδανη υπ αυτου 28. 565 † txt ✱ B L 33. 892. 1241. / 844 f 1 vg co? • **6** ην δε ο (-A D W Δ pm) Ιωαννης A D K P W Γ Δ Θ f^{1.13} (28). 565*. 579. 700. 1241. 1424. 2542. / 844 ℳ it sy^h sa bo^{pt} † txt ✱ B L 565c. 892. (- o 33. / 2211) lat bo^{ms} | ρ δερπιν D a | □ D it

⁴_I **7** Καὶ ἐκήρυσεν λέγων· * ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου (ὀπίσω μου), οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς ὁκύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. **8** ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

7s: Mt 3,11 L 3,16
J1,26s

⁵_I **9** Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου. **10** καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον ἄνω εἰς αὐτόν. **11** καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

9-11: Mt 3,13-17
L 3,21s
24; 10,47; 14,67; 16,6
Mt 2,23| L 1,26| J1,45s
J1,32 - Is 63,19b - Is
11,2
| 9,7p J12,28
|! Ps 2,7 J1,34 - Is 42,1

⁶_{II} **12** Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. **13** καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἑξήμισθον ἡμέρας πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

12s: Mt 4,1s. 11 L 4,1s
| Ex 16,35; 24,18 Nu
14,33 1Rg 19,8
Job 5,22s Is 11,6-8;
65,25 2Bar 73,6 Test-
Naph 8,4 Testss 7,7
1Rg 19,5 Ps 91,11s
J1,51 H1,14 - 31| |
14s: Mt 4,12.17 L 4,14s
J4,1-3.43 - 6,17p - 3,19l;
9,31l; 13,9l
|! Is 52,7 1Th 2,9 |
Dn 7,22 Tob 14,5 G 4,4
E1,10 - L 10,9p.11 - 6,12

⁸_{IV}
⁹_{VI} **14** Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν * κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον ἵνα τοῦ θεοῦ **15** (καὶ λέγων) ὅτι ἐπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

7 ὀπισω B; Or^{pt} | - Δ 1424. 2542 | ὁ p) D Θ f¹³ 28*. 565. / 844. / 2211 it
• **8** ὀ εν A (D) K L P W Γ f^{1.13} 28. 565. 579. 700. 892c. 1241. 1424. 2542. / 844 M it | μεν
Θ | txt N B Δ 33. 892*. / 2211 vg; Or | ὁ B L 892* b t vg | txt N A D K P W Γ Δ Θ f^{1.13}
28. 33. 565. 579. 700. 892c. 1241. 1424. 2542. / 844. / 2211 M it vg^{mss}; Or
• **9** ἐγενετο B | και Θ / 2211 r¹ | ἐγενετο δε W aur ff² sa^{mss} bo^{pt} | τῆς Ναζαρεθ D K W
Θ f^{1.13} 1424 pm sa^{mss} bo | Ναζαρετ A P | txt N B L Γ Δ 28. 33. 565. 700. 892. 1241.
2542. / 844. / 2211 pm • **10** ὀ (J 1,33) και μενον N W 33 lat bo^{pt} | ὁ p) π N A K L P W Γ
Δ Θ f¹ 28. 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542. / 844. / 2211 M sy | txt B D f¹³
• **11** ὀ 2-4 N* D ff² t | 2-4 ηκουσθη (+ λεγουσα / 2211) Θ 28. 565. / 2211 | ἐγενετο εκ
του ουρανου W sy^h | txt N² A B K L P Γ Δ f^{1.13} 33. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542.
/ 844 M lat sy^p co • **13** ἔκει K f¹ 28*. 69. 565. 700. 1424. 2542 sy^s | ἐκει εν τη ερημω
W Γ Δ 1241 M sy^{p,h} | txt N A B D L Θ 13. 28c. 33. 579. 892 lat co; Or Eus
• **14** και μετα B D a ff² bo^{mss} | txt N A K L W Γ Δ Θ f^{1.13} 28. 33. 565. 579. 700. 892.
1241. 1424. 2542 M lat sy^h sa^{mss} bo^{pt}; Or | τῆς βασιλειας A D K W Γ Δ 28c. 700. 1241.
1424. 2542 M lat sy bo^{pt} | txt N B L Θ f^{1.13} 28*. 33. 565. 579. 892 b c ff² t sy^s sa bo^{pt}; Or
• **15** ὀ λεγων N¹ A D Γ pm it sa^{mss} bo^{ms} | - N* c sa^{mss} sy^s; Or | txt B K L W Δ Θ f^{1.13} 28.
33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542 pm lat sy^{p,h} bo | ὀ ἐπληρονται οι καιροι D it

16-20: Mt 4,18-22
L 5,Js,10b,11
29 J1,35-42

20; 8,33s 2Rg 6,19; 9,19
Jr 16,16 | 20; 10,28

29; 3,17; 5,37; 9,2;
10,35,41; 13,3; 14,33

18! 1Rg 19,19-21

21-28: Mt 7,28s
L 4,31-37 · 2.1; 9,33 Mt
4,13! L 4,23! J 2,12!
39; 3,1s; 6,2 L 4,16! |
6,2; 7,37; 10,26; 11,18 ·
27; 4,2; 11,18; 12,38
27; 2,10; 3,15; 6,7;
11,28!; 13,34 |
39 Mt 4,23! L 4,15 · 5,2

15,7p J 2,4 1Rg 17,18 etc
9! · 1J 3,8

J 6,69! Jdc 13,7; 16,17
⊕ (B) Ps 106,16 | 4,39;
9,25 Zch 3,2 ⊕

16 Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμονα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Ἰσίδωρος ἄμφιβάλλοντας ἐν τῇ θαλάσῃ· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. **17** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων. **18** καὶ εὐθὺς ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. **19** Καὶ πρῶτος ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα, **20** καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς, καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπήλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Ἰαφαρναούμ· καὶ εὐθὺς τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκεν. **22** καὶ ἐξεπλήσσαντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδασκων αὐτοῦς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

23 Καὶ εὐθὺς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ καὶ ἀνέκραξεν λέγων· τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδᾶ σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. **25** καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς

16 Ἰ του Σιμωνος A Δ f^{1.13} 1241 pm | αυτου D W Γ Θ 28. 33. 579. 1424. 2542 pm lat sy^{s,p} bo^{miss} | αυτου του (- / 2211) Σιμωνος K / 2211 pm sy^h | txt ⋈ B L 565. 700. 892 | Ἰ ἀμφιβαλλοντας (ἀμφιβαλοντες Θ) τα δικτυα D Θ f¹³ 28. 565* (latt) sy^p | p) βαλλοντας ἀμφιβληστρον Γ 579. 892. 1241. 1424 | ἀμφιβληστρον (ἀμφιβληστρα f¹) βαλλοντας f¹ 700. 2542 | ἀμφιβαλλοντας (ἀμφιβαλοντας K) ἀμφιβληστρον A K W Δ 565^c. / 2211 ⋈ | txt ⋈ B L 33 • **18** Ἰ τα δικτυα αυτων A K Γ Δ f¹ 28^c ⋈ f¹ sy^{s,p,h**} sa bo^{miss} | τα λινα 700 | παντα D it | txt ⋈ B C L W Θ f¹³ 28*. 33. 565. 892. 1241. 1424. 2542. / 2211 lat • **20** Ἰ p) ηκολουθησαν αυτω D W 1424 latt • **21** Ἰ Καπερναουμ A C K L Γ f¹ 28. 579. 700^c. 892. 1241. 1424. 2542. / 2211 ⋈ | txt ⋈ B D W Δ Θ f¹³ 33. 565. 700* latt sa^{miss} bo; Or | Ἰ ἐδιδασκεν (ἐδιδασξεν ⋈*) εἰς τὴν συναγωγὴν ⋈*² (C) L f¹³ 28. 565 sa^{miss}; Or | εἰς τὴν συναγωγὴν αυτων ἐδιδασκεν Δ (892) | / 5 2-4 33. / 2211 | /-5 αυτους D Θ 700 lat sy^h bo^{miss} | txt A B K W Γ f¹ 579. 1241. 1424. 2542 ⋈ t • **23** Ἰ p) A C D K W Γ Δ Θ f¹³ 28. 565. 700. 892. 1241. 1424. 2542. / 2211 ⋈ latt sy | txt ⋈ B L f¹ 33. 579 co; Or • **24** Ἰ p) ἔα ⋈² A C K L Γ Δ f^{1.13} 28. 33. 579. 700. 892. 1241. 1424. / 2211 ⋈ sy^h; Or | txt ⋈* B D W Θ 565. 2542 latt sy^{s,p} co | Ἰ οἰδαμεν ⋈ L Δ 892 bo; Or

10
II11
VI12
VIII13
II14
VIII

ἴλέγων· φιμώθητι καὶ ἐξελθε ἐξ αὐτοῦ. **26** καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ ἴφωνησαν φωνῇ μεγάλη ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. **27** καὶ ἐθαμβήθησαν ἅπαντες ὥστε συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντας· τί ἐστὶν τοῦτο; διδαχὴ καινὴ κατ' ἐξουσίαν· καὶ τοῖς πνεύμασιν τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. **28** καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθύς πανταχοῦ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

341· 5,8; 9,25 | 9,20p.26

| 10,24.32

Mt 4,24!

²₁₅ **29** Καὶ εὐθύς ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. **30** ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθύς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. **31** καὶ προσελθὼν ἠγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

29-31: Mt 8,14s L 4,38s

16! 19!

1K 9,5

5,41p; 9,27 L 8,54
J 4,52· 13; 15,41 L 4,39f
J 12,232-34: Mt 8,16s
L 4,40s· 4,35; 6,47;
14,17; 15,42· Mt 4,24

³ **32** Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἴἔδου ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονι-

25 ἴ και ειπεν W b (c) e † - * A * | ἐκ του ανθρωπου πνευμα ακαθαρτον D W (Θ 565^{ms}) it vg^{ms} † απ αυτου L 33. 565^{txt}. 579. 700. 892. 1424. / 2211 f † txi * A B C K Γ Δ f^{1.13} 28. 1241. 2542 M; Or • **26** καὶ ἐξῆλθεν το πνευμα το ακαθαρτον σπαραζας αυτον και κραζας φωνη μεγαλη ἐξῆλθεν απ αυτου D (ff²) † και ἐξῆλθεν το πνευμα σπαραζαν αυτον και ανεκραγεν φωνη μεγαλη και απηλθεν απ αυτου W e | ἴ κρ-αζαν A C K Γ Δ Θ f^{1.13} 28. 565. 700. (1424). 2542. / 2211 M † φωνησας 579 † txi * B L 33. 892. 1241; Or • **27** καὶ αὐτους * B † πρὸς αὐτους (αὐτον 565^c) L 565^c. 892. / 2211 † txi A C D K (W) Γ Δ Θ f^{1.13} 28. 33. 565*. 579. 700. 1241. 1424. 2542 M lat | ἴ τι ἐστιν τουτο; τις η διδαχη η καινη αυτη; οτι κατ εξουσιαν C K Γ Δ 28^c. 892. 1241. 2542. / 2211. (A f¹³ 565^{ms}. 1424) M lat sy^{p,h} † τις η διδαχη εκεινη η καινη αυτη η εξουσια οτι D (W) (it) † τι ἐστιν τουτο; (+ τις 28*) διδαχη καινη αυτη, οτι (-f¹ 28*. 565^{txt}. 579) κατ εξουσιαν Θ f¹ 28*. 565^{txt}. 579. (700) † txi * B L 33 • **28** ἐξῆλθεν δε A K Γ f^{1.13} 28. 565 M f sy^h † txi * B C D L W Δ Θ 33. 700. 892. 1241. 1424. 2542 sy^s bo (incert. 579) | ἴ εὐθυς A D K Γ Δ M lat sy^{p,h} † πανταχοῦ W 579 b e q bo^{pt} † - * Θ f¹ 28. 33. 565. 700. 1241. 1424. 2542 c ff² r¹ sy^s bo^{ms} † εὐθυς πανταχη * 2 † txi B C L f¹³ 892 sa^{ms} bo^{pt} • **29** καὶ εὐθυς εκ της συναγωγης ἐξελθων ηλθεν B f^{1.13} 565. 579. 700. (Θ 1424) f vg^{ms} sy^{hms} † ἐξελθων δε εκ της συναγωγης ηλθεν D W it (bo^{pt}) † txi * A C K L Γ (εισηλθων Δ) 28. 33. 892. 1241. 2542 M vg sy^h bo^{pt} • **31** ἴ εκτεινας την χειρα κρατησας (και επιλαβομενος W) ηγειρεν αυτην D W b q r¹ | ἴ αυτης A C K Γ Δ Θ f^{1.13} 28. 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542. / 2211 M lat sy^{p,h} † txi * B L | ἴ εὐθεως A (D) K Γ Δ 0130 f¹³ 1241. / 2211 M (ἴ lat) sy † txi * B C L W Θ f¹ 28. 33. 565. 579. 700. 892. 1424. 2542 e co • **32** ἴ εδυσεν B D 28. 1424 † txi * A C K L W Γ Δ Θ f^{1.13} 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 2542. / 2211 M | ἴ p) νοσοις ποικιλιας D it vg^{ms} (sy^s) | □ W (* 1241) r¹ vg^{ms} sy^s

2,2 ζομένους· **33** καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη πρὸς τὴν θύραν· **34** καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις* καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν¹⁶ καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν.

25; 3,12; 44!

35-38: L4,42s

35 Καὶ πρῶτ' ἔννυχα λίαν ἀναστάς ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν¹⁷ εἰς ἔρημον τόπον κάκει προσήχεται. **36** καὶ κατεδίωξεν αὐτόν ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, **37** καὶ εὔρον αὐτόν καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι πάντες ἠζητοῦσιν σε². **38** καὶ λέγει αὐτοῖς ἄγωμεν ἀλλαχοῦ εἰς τὰς ἔχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον.

L5,16!
8,29,32s; 9,5; 10,28;
11,21; 14,29; 16,7|
J6,24

39: Mt 4,23 L4,44 / Mt 9,35·23!

40-45: Mt 8,2-4 L5,12-16 10,17

| 6,34; 8,2; 9,22

39 Καὶ ἦλθεν κηρύσσων (εἰς τὰς συναγωγὰς) αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων· **40** Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτόν [καὶ γονυπετῶν] καὶ λέγων αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλης δύνασαί με καθαρίσαι. **41** καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα

4
18
11

33 ἡ πολις ολη επισυνηγμενη ην (-Γ) προς την θυραν A K Γ Δ f¹ M | η πολις ολη συνηγμενη ην (ε ην συνηγμενη 565) προς τας θυρας W 28. 565. 700 | η πολις ολη ην συνηγμενη προς την θυραν f¹³ | ην ολη (-579) η πολις επισυνηγμενη προς την θυραν αυτου (-579) D 579 | ην η πολις ολη επισυνηγμενη προς τας θυρας 2542 | txt x² B C L Θ 33. 892. 1424. (I2211) lat • 34 / I-3 L 892 | αυτους D | ετους δαιμονια εχοντας εξεβαλεν αυτα απ αυτων D ff² | ρ αυτον χριστον ειναι B L W Θ f¹ 28. 33^{vid}. 565. 2542 I vg^{ms} sy^h sa^{ms} bo | p) τον χριστον αυτον ειναι C 892. 1241 | αυτον τον χριστον ειναι x² f¹³ 700. 1424. I2211 | αυτον και εθεραπευσεν πολλους κακως εχοντας ποικιλαις νοσοις και δαιμονια πολλα εξεβαλεν D (cf ρ) | txt x* A K Γ Δ 0130. 579 M lat sy^{s.p} sa^{ms} • 35 / απηλθεν W it | εξηλθεν B 28*. 565 sa^{ms} bo^{pt} | txt x A C D K L Γ Δ Θ 0130 f^{1,13} 28c. 33. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542. I2211 M lat sy bo^{pt} • 36 / κατεδιωξαν A C D K L W Γ Δ f^{1,13} 33. 579. 892. 1241. 1424. I2211 pm it | txt x B Θ 28. 565. 700. 2542 pm lat | τ ο A C Γ Δ 0130. 700. 1241. 2542 M | ο τε K Θ f^{1,13} 28. 565. 1424 | τε D* (τοτε D¹) | txt x B L W 33. 579. 892. I2211 • 37 / λεγοντες W b c | και ευροντες αυτον λεγουσιν A C K Γ Δ Θ 0130 f^{1,13} 28. 33. 565. 579. 700. 1241. 1424. 2542. I2211 M | και οτε ευρον αυτον λεγουσιν D | txt x B L 892 e | ρ A K Γ f¹³ 565. 892. 1241. 1424 pm a f • 38 / εγγως κωμας και εις τας πολεις D ex lat. ? | ρ εληλυθα W Δ f¹³ 28. 565. 892. 1424 pm sy^{s.p.hms} bo^{pt} | εξεληλυθα A D K Γ f¹ 700. 1241. I2211 pm sy^h | απεσταλην 2542 | txt x B C L Θ 33. 579 • 39 / p) ην A C D K W Γ Δ f^{1,13} 28. 33. 565. 579. 700. 1241. 1424. 2542. I2211 M latt sy | txt x B L Θ 892 co | εν ταις συναγωγαις Γ 700 M lat | ρ W • 40 / και γονυπετων x* | και D W Γ it | και γονυπετων αυτον και A C K Δ 0130 f¹³ 28. 33. 700. 1424. I2211 M (q) | p) - B sa^{ms} | txt x² L Θ f¹ 565. 579. 892. 1241. 2542 (lat) • 41 / ο δε Ιησους A C K (L) W Γ Δ Θ 0130 f^{1,13} 28. 565. 579. 700. 1241. 1424. 2542. I2211 M lat sy sa^{ms} bo^{pt} | txt x B D 892 it sa^{ms} bo^{pt} | ρ οργισθεις D a ff² r¹*

(αὐτοῦ ἦψατο) καὶ λέγει ὁ αὐτῷ· θέλω, καθαρίσθητι· **42** καὶ ἔβη εὐθύς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. **43** καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθύς ἐξέβαλεν αὐτὸν· **44** καὶ λέγει αὐτῷ· ὅρα μηδενὶ ὁμῆδεν εἶπης, ἀλλ' ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. **45** Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν ὅπολλά καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερωῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις ὄντων· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.

7,33; 8,22; 10,13; 3,10!

14,5 Mt 9,30 J11,33!

5,43p; 7,36; 8,30p; 9,9p; 34!

Lv 14,2-32

6,11p; 13,9

7,36

¹⁹ X

²⁰ I
5
2 Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμερῶν ἠκούσθη ὅτι (ἐν οἴκῳ) ἐστίν. **2** καὶ ἠσυνήχθησαν πολλοὶ ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. **3** Καὶ ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. **4** καὶ μὴ δυνάμενοι προσεnéγκαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσιν τὸν κράβαττον ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. **5** καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον,

1-12: Mt 9,1-8

L 5,17-26 · 13! · 1,21!

15; 3,20; 9,33; 7,17! |

3,20; 6,31 · 1,33 ·

4,14-20,33; 16,20 Mt

13,20ss L 1,2! G 6,6! Jc 1,21 1P 2,8 |

10,24

41 (p) ηψατο αυτου A C K W Γ Δ Θ f^{1.13} 28. 33. 565. 579. 700. 1241. 1424. 2542 M | αυτου ηψατο αυτου D lat | txt N B L 892. / 2211 | ο N W f¹ c ff² sy^p sa^{ms} bo^{ms} • **42/43** T ειποντος αυτου A C K Γ Δ Θ 0130 f¹ 28. 33. 579. 700. 1241. 1424. 2542 M lat sy^h | txt N B D L W f¹³ 565. 892. / 2211 it sy^{s-p} co | P W b (aur c e) • **44** (p) N A D L W Δ 0130 f¹³ 33. 565. 700. 892. 1241. 1424. 2542. / 2211 | txt B C K Γ Θ f¹ 28. 579 M sy^h • **45** O D W latt | f 2 3 1 4 N C L 28. 33. 565. 892. 2542. / 2211 | I 4 2 3 D ff² vg^{cl} | txt A B K W Γ Δ Θ 0130 f^{1.13} 579. 700. 1241. 1424 M lat sy^h | O¹ B b e ¶ **2,1** εεις οικον A C K Γ Δ 0130 f^{1.13} 28. 565. 579. 700. 1241. 1424. 2542. / 2211 M | txt P⁸⁸ N B D L W Θ 33. 892 • **2** T ευθεως A C D K Γ Δ 0130 f^{1.13} 28. 565. 1241. 1424. 2542. / 2211 M it sy^h | txt P^{88vid} N B L W Θ 33. 579. 700. 892 lat sy^p co • **3** (+ ιδου ανδρες 28) ερχονται προς αυτον παραλυτικον φεροντες αιρομενον υπο τεσσαρων P^{84vid} A C³ K Γ Δ 28. 1424. 2542 M | I 3-5 2 6 επι τεσσαρων Δ | (+ ιδου ανδρες 565) I 3 4 2 5-8 C* D Θ f^{1.13} 565. 579. 700. 1241 a ff² sy^h (q vg^{cl} sy^p) | ιδου ανδρες ερχονται προς αυτον βασταζοντες εν κρεβαττω παραλυτικου W | ερχονται (+ τινες / 2211) 2-6 υπο (απο L) τεσσαρων L / 2211 | txt P⁸⁸ N B 33. 892 vg^{st-ww} • **4** προσεγγισαι A C D K Γ Δ f^{1.13} 28. 565. 579. 700. 1241. 1424. 2542. / 2211 M it? | προσελθειν W sa^{ms} it? | txt N B L Θ 33. 892 lat co | T ο Ιησους D Δ 0130. 700. 1424 it vg^{ms} sy^p | F εφ ω P^{84vid} A C K Γ Δ f¹ 28. 579. 700. 1241. 1424. 2542. / 2211 M | εφ ου Θ f¹³ 33. 565 | εις ου W | txt N B D L 892 a vg^{ms} • **5** ιδων δε A D K W Γ Δ 0130 f¹ 579. 1241. 1424. 2542. / 2211 M lat sy sa^{ms} | txt P⁸⁸ N B C L Θ f¹³ 28. 33. 565. 700. 892 e sa^{ms} bo